

Seg haaber, at den høitærede Formand tiltræder, hvad den ærede Næstformand (Berg) udtalte i forrige Møde, da han ledede Forhandlingerne, nemlig, at det maa være Medlemmerne tilladt, paa Grund af den nøie Forbindelse med de to Lovforslag, at udtale sig samtidig om dem begge. Jeg maa da strax begynde med at feie for min egen Dør og sige, at, naar mit Navn findes paa det andet, saa maa det ingenlunde opfattes, som om jeg er særlig begejstret for, hvad der staar i dette Lovforslag. Der var i Udvalget foregaaet en foreløbig Afstemning, og jeg bemærkede udtrykkelig, at det var med alt muligt Forbehold, at jeg stemte for, hvad der staar i det andet Lovforslag, og naar jeg nu har været med til at indbringe det paa en, for at bruge et godt dansk Ord, afavet Maade, er det ligefrem som et Slags Nødværg. Naar 4 af Udvalgets Medlemmer have valgt denne noget eiendommelige Maade at afgive Betænkning paa, saa veed jeg ikke, hvorfor det andet af de to parallelle Lovforslag skulle være Stedbarn, og vi hade derfor gjort det Samme som de; men jeg beder det betragtet som noget aldeles Foreløbigt, for at Ingen i Fremtiden skal komme og sige til mig: Det har Du været med til at indbringe. Det er muligt, at jeg under forandrede Tidsumstændigheder ikke vil vedkjende mig, hvad der staar i dette Lovforslag. Jeg er ikke enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) om, at enhver er paa det Rene med Sagen, og at det, at man var enig om at lade Sagen ligge, kun skyldtes Hensynet til de store politiske Spørgsmaal. Jeg er aldeles sikker paa, at, da Ordføreren blev valgt af Udvalget, var det nærmest som historisk Referent, der skulde give Meddelelse om, hvorledes Udvalget havde arbejdet, det syntes man at skyldte Thinget. Svad der særlig gjør, at jeg bestemt maa modsætte mig det første Forslag — hvorimod jeg naturligvis stiller mig helt anderledes overfor det andet og, hvis der endelig skal gøres Noget, vil stemme for det — er et Punkt, der hidtil ikke har været meget fremdraget her, nemlig Forholdet til vort gamle Modersmaal eller, som man har kaldt det, Oldnordisk. Det, der i Skolen gaar under Navn af Oldnordisk, er i Grunden — det skal jeg erkjende — Sammel-Islandsk; men det er den eneste blomstrende Gren af det Oldnordiske og den eneste, der har været Bærer for en rig Literatur. Derfor er det Sammel-Islandsk Oldnordisk, ligesaa vel som Jydsk er Dansk, eller jeg maa maasse hellere sige Sjællandsk er Dansk, da det er den sjællandske Mundart, der har udviklet sig til Skriftsproget. Under andre Forhold, havde Hovedstaden ligget i Sjælland, var det maasse af den jydsk Dialekt, at Skriftsproget havde udviklet sig. Nu staar der i den gjældende Skolelov, som ikke bliver ophævet, derfor et af disse Lovforslag vedtages: „Modersmaalet, derunder Oldnordisk og Svensk“. Dermed er der erkjendt, at vort Moders-

maal ikke er Dansk i snevrere Forstand, men at Oldnordisk og Svensk indbefattes derunder. Naar dette fastholdes, da kan jeg gaa ind paa noget Saadant, som staar i det andet Lovforslag, nemlig, at den særlige Prøve bortfalder i Oldnordisk; men jeg maa være den bestemteste Modstander af, hvad der staar i det første Lovforslags § 3 a., at Oldnordisk ophører at være nødvendigt Led af Undervisningen i Modersmaalet. Thi om end Eleven ikke skal prøves særlig i Oldnordisk, men komme op i det som i alt andet, der hører under Modersmaalet, mener jeg, at det hører med til den høiere Almendannelse her i Danmark, her i Norden i det Hele taget, ikke at være aldeles ubekjendt med, hvorledes vore Førfædre, hvorfra vi nedstamme, talte, skrev og levede, og det kan man ikke kjende tilstrækkelig, naar man er ubekjendt med det Nævnte. Jeg vil endog saa paasta, at, selv om man vilde udelukke Oldnordisk, som man nu synes at gjøre Forsøg paa ved at skrive „Dansk“ istedetfor „Modersmaal“ i det første Forslags § 2, saa bliver det der alligevel, thi det er i den Grad indværet i hele Modersmaalet, at Ingen tilfulde kan forstaa sit Modersmaal og skrive det rent uden at have Kjendskab til Oldnordisk. Jeg tror, at man i den Henseende ogsaa kan lære en Del af vor Skoles Historie. Vi have havt den Lykke paa een Maade og den Ulykke paa en anden Maade at have frembragt her i Danmark en stor klassisk Filolog, Madvig, hvis Navn lyder udenfor Danmarks Grændser. Han har naturligvis havt en stor Indflydelse paa Skolen; men paa den anden Side ere vistnok Alle enige om, at den Sætningsbygning, vi have fra denne Mand, er i den Grad udansk og unordisk, at den endog saa af en Kritiker er betegnet saaledes, at det, for at forstaa den, undertiden er nødvendigt at tage en Pasker og sætte den ene Spids i Sætningsens Subjekt og lede efter Verbet med den anden. I Modætning dertil vil jeg sætte vort gamle nordiske Modersmaal; det bestaar af disse korte, klare, bestemte Sætninger, hvor der i saa Ord udtrykkes Meget, som, naar det skal omsættes paa Dansk, maa omskrives. Det er derfor, siger jeg, aldeles umuligt at trænge tilbunds i vort hele Folks Barndom uden at have noget Kjendskab til Oldnordisk. Men der er ogsaa en anden Grund, som er meget vigtig, og hvorfor jeg vilde ønske, at den saafaldte lærde Skole, der ogsaa uddanner Embedsmænd, ikke kaster dette overbord, og det er, fordi det gamle Nordiske bygger Bro mellem Samsundslagene; det hjælper til at udjevne den Kløft, der finder Sted. Medens der nu findes ligesom et Folk paa den ene Side af Laitinen og et Folk paa den anden Side, saae vi ved at bevare det Oldnordiske denne Kløft tillæst, thi der findes rundt omkring i Tale sproget i de forskellige Landdele, i de forskellige Mundarter en Mængde Læninger af det gamle nordiske Modersmaal, og de